

KATHOLIEKE JONGEREN VREDES-AKTIE (KJVA), Vlaams-Nederlandse katholieke pacifistische organisatie (1931-1941).

Op 1 mei 1931 opgericht door West-Vlaamse katholieke leden van de neutrale **Vlaamsche Jongeren Vredes-Aktie** (VJVA). Zij meenden dat in het klimaat van de jaren 1930 in West-Vlaanderen geen neutrale actie meer mogelijk was. Spil was de onderwijzer Medard Matthijs. De KJVA kreeg de steun van **Frans Daels**, **André Demedts** en **Gerard Walschap**. In augustus 1931 werd gestart met het maandblad *Vredes-Actie*. Vanaf 1932 was er een zusterafdeling in Nederland met een eigen redactie.

Op basis van een restrictieve interpretatie van de katholieke leer inzake oorlogsrecht verwierp de KJVA de mogelijkheid van een rechtvaardige oor-

log. Zij liet zich daarbij inspireren door de katholieke theologen Franziskus Stratmann, Franz Keller en vooral Johannes Ude. Als geestelijke leiders traden op de paters Mattheus Schroons en André Behaeghe en in de periode 1935-1937 abt Alfons van Assche.

Na een radicaal begin werd in de eerste jaren terughoudend geschreven over **dienstweigering**. Vooral de druk van de kerkelijke overheid, die de dienstweigering als een subversieve beweging zag, maar ook de Vlaams-nationale richting die de dienstweigering uitging, zullen waarschijnlijk verantwoordelijk geweest zijn voor deze voorzichtige opstelling. Vanaf 1934, toen August van Humbeeck meewerkte, werden opnieuw openlijk principiële gewetensbezwaarden (vooral katholieke) gesteund. Van 1935 tot 1937 zou deze kwestie de belangrijkste aanleiding worden voor een conflict met als protagonisten de radicaal pacifistische **Albert Eyckerman** en de meer gematigde Maurits van den Broeck. De eerste strekking haalde het. Van Assche, die ook een vermaning kreeg van het aartsbisdom, trok zich terug.

Met het **Verbond der Vlaamse Oud-strijders** en de **VJVA** werd vaak samengewerkt, minder met de **Socialistische Anti-oorlogsliga**. Ook met kleine Engelse en Deense katholieke pacifistische bewegingen groeiden eind jaren 1930 samenwerkingsverbanden. Het maandblad **Vredes-Actie** werd in februari 1940 verboden. Juridisch gezien werd de **KJVA** pas opgeheven in 1941 en omgevormd tot het **Berten Fermont-Herdenkingscomité**.

LITERATUUR: B. Govaerts, *Berten Fermont*, 1972; – R. Cardoen, *Het probleem van de dienstweigering tussen de twee wereldoorlogen*, RUG, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1977; – R. Vanlandschoot, *Michiel Vandekerckhove. Leven en werk*, 1980; – M. Lamot, *Voorgeschiedenis en ontstaan van pacifistische pacifisten*, 1984; – A. Smits, *Dom Modest Van Assche. Kersten en Vlaaming*, 1986; – E. Truyens (red.), *Huldeboek Nestor Gerard-Ward Hermans*, 1987; – A.E. Eyckerman, 'De Vlaamse dienstweigeraars tussen de twee wereldoorlogen', in *Jaarboek Vlaamse Beweging* (1987); – H.F. Jespers, 'Dienstweigering', in *De Vos* (28 december 1987 – 10 maart 1989); – E. van Neygen, *Wegbe-reiders. Portretten van Vlaamse pacifisten*, 1990; – L. Vandeweyer, 'Katholieke Vredesactie in bedreigd België', in R. Burggraeve, J. de Tavernier en L. Vandeweyer, *Van rechtvaardige oorlog naar rechtvaardige vrede. Katholieken tussen militarisme en pacifisme in historisch-theologisch perspectief*, 1993.

ETIENNE VAN NEYGEN